

Klassieke Olympiaden 2019-2020

Volwassenen Latijn

Vooraf aan de deelnemers

- De jury verwacht vertalingen in correct Nederlands, waarin de nuances van het Latijn adequaat worden weergegeven. Vertalingen waarvan het Nederlands ook literair verzorgd is maken meer kans op bekroning.
- Let op: bewerkingen en creatieve eigen versies van het verhaal worden uitgesloten. In een Nederlandse vertaling wordt met alle elementen van de originele tekst iets gedaan en staan in principe geen toegevoegde elementen, anders dan vanuit de noodzaak van het Nederlandse taaleigen.
- Als model voor literaire vertalingen kan men denken aan vertalingen in boekvorm zoals recent uitgegeven bij Athenaeum-Polak & Van Genneep, Historische Uitgeverij, Damon enz.
- U kunt uw vertaling vóór 1 februari 2020 sturen naar klassiekeolympiaden@gmail.com. Wilt u bij het inzenden vermelden of u classicus bent of niet en van welke vereniging (NKV, VCN, VVG) u lid bent?

Veel succes!

Inleiding

*In 1288 was men in Utrecht begonnen met de bouw van Domkerk en toren. Gaandeweg werden de plannen steeds grootser, in het bijzonder door toedoen van de eierzuchtige bisschop van Utrecht, Jan van Arkel (1314-1378). Geert Grote (1340-1384) was een aantal jaren kanunnik in Utrecht. Hij vond de plannen slecht en schreef daarom een pamflet *Contra Turrim Traiectensem* "Tegen de Utrechtse toren".*

De volgende tekst is een fragment daaruit. De commissie heeft de verdeling over de regels en de nummering ervan overgenomen uit de gebruikte editie. Wel heeft zij op enige punten gekozen voor een andere lezing en van een aantal woorden de spelling aangepast van Middeleeuws Latijn naar Klassiek Latijn.

Tekst

Contra monstruosam turrim et inutilem

118 Circumspiciat diligentissimus oculus, quantumcumque
119 curiosus, quae utilitas sit in illa tam enormiter alta turri,
120 cum non in ea nec per eam habeatur utilitas, nisi
121 quod campanae in ea suspendantur, quae tam apte et con-
122 grue secundum humanum usum in longe minori et bas-
123 siori aptari potuissent. Totum ergo quod reliquum est a
124 malo et ad malum est, quod multiplex oritur et orietur
125 tam ex ea quam ex sumptuosa ecclesiae structura: vanitas,
126 curiositas, iactantia et superbia.

Quod huius turris structura superba ducit ad multa vitia

127 Hi sunt fratres huius turris, quos tamquam filios pro-
128 curabit, sicut ab eisdem tamquam a patribus in mentibus
129 aedificantium nata est. Omnis ergo vanus appropinquans
130 civitati vel eam pertransiens hac altitudine et magnitu-
131 dine visa admirabitur et intuitu turris subsistet, oculos
132 curiose gyrabit ad singula, altitudinis quantitatem nite-
133 tur perpendere et, quae apprehendere curiositate non po-
134 tuerit, ab incolis vestigabit. Consurgent laudes turris male
135 mirandae: gloriantur cives quamvis inaniter, superbit vul-
136 gus de turri, in gloria iactant structores ad mala scioli,
137 similiter et provisores ad superbiam construendam arche-

138 tectonici. Hi sunt fratres, qui ex hac constructione
 139 turris proveniunt. Heu quam communiter mali! Si enim
 140 de omni verbo otioso reddemus rationem in ultimo iudi-
 141 cio, quanto maiorem de omni facto otioso sumus reddi-
 142 turi, praecipue de facto tam magno et sumptuoso, tam
 143 diuturno et longo, et non solum otioso sed multis ex
 144 causis et ex multis malis provenientibus tam vitioso. Et
 145 si omnis iactantia et superbia excluderetur, quae tamen
 146 crebrae ex eadem turri veniunt tam advenis quam laicis
 147 et clericis, tamen solae curiositati seu vanitati ponere tan-
 148 tum permanentem lapidem offensionis et scandali non est
 149 sine vitio, cum beatus Augustinus in *Libro confessionum*
 150 de hoc, quod aliquando in domo sua araneas retibus suis
 151 muscas capientes nimis attente aspexerit, se accusat.

Geert Groote, *Contra Turrim Traiectensem* 118-151

Aantekeningen

regel 122-123	bassus	laag
regel 125	ea	<i>nl.</i> turri
regel 129	vanus	willekeurige bezoeker
regel 136	sciolus	bekwaam
regel 137	provisor, -oris	opdrachtgever
regel 137-138	architectonicus	bekwame architect
regel 138	hi sunt fratres	<i>bedoeld zijn de vier ondeugden uit r. 125-126 (ook al gaat het daarbij om woorden die grammaticaal vrouwelijk zijn)</i>
regel 139	communiter	tezamen, bij elkaar
regel 144	provenientibus	<i>bij</i> causis
regel 145	excluderetur	<i>lees:</i> excluderentur
regel 149		<i>vgl.</i> Augustinus, <i>Belijdenissen</i> 10.57